

SLUTRAPPORT

Upphandlingsmodell för cirkulära material- och produktflöden

Dnr 2019-021582, Projektnr 49766-1

Helena Norin, IVL Svenska Miljöinstitutet

**RE:
SOURCE**

resource-sip.se

Slutrapport för projekt:

Upphandlingsmodell för cirkulära material- och produktflöden

Engelsk titel: Procurement model for circular material- and product flows

Projektperiod: 2020-02-12 – 2024-03-31

Datum: 2024-07-31

Projektnummer: 49766-1

Diarienummer: 2019-021582

Projektledare: Sven-Olof Ryding tom april 2021, Helena Norin from april 2021

Organisation: IVL Svenska Miljöinstitutet

Adress: Box 21060, 100 31 Stockholm

Ev. övriga projektdeltagare: Elvira Molin, Karin Lindeberg, Lovisa Källmark, Sofi Marklew, Åsa Romson

Nyckelord: 5–7 st: upphandling, cirkulär, kravställning, produktgrupper, avyttring

RE:Source är ett strategiskt innovationsprogram och finansieras av

VINNOVA

 Energimyndigheten

FORMAS ::

Förord

Energimyndigheten har finansierat projektet Upphandlingsmodell för cirkulära material- och produktflöden genom det strategiska innovationsprogrammet RE:Source. Vidare far företagen EPD International AB och Nordish and Friends AB deltagit med egen nedlagd tid i projektet och haft nytta av projektets resultat.

Innehåll

1. Sammanfattning.....	4
2. Summary	4
3. Inledning och bakgrund	4
4. Genomförande	5
4.1. Arbetspaket 1. Näringslivsdelen	5
4.2. Arbetspaket 2. Myndighetsdelen	6
4.3. Arbetspaket 3. Forsknings- och utvecklingsdelen	6
5. Resultat och diskussion	7
6. Slutsatser, nyttiggörande och nästa steg.....	8
7. Publikationslista	8
8. Projektkommunikation	8
9. Bilagor	9

1. Sammanfattning

Genom att samla exempel från många olika upphandlingar med cirkulära inslag på en hemsida, Upphandlingspanelen (<https://upphandling.ivl.se>), har IVL kunnat skapa en plattform där besökarna kan inspireras och ta del av hur andra aktörer ställt cirkulära krav. Det är en stor fördel eftersom det finns många upphandlande organisationer och dessa ofta upplever både brist på resurser och tid. Att då kunna återanvända krav andra ställt tidigare har varit uppskattat. Upphandlingspanelen lever vidare och utvecklas även efter projektets slut eftersom plattformen används för att publicera resultat från flera projekt.

2. Summary

By collecting examples from many different procurement processes with circular requirements on a website, Upphandlingspanelen (<https://upphandling.ivl.se>), IVL has been able to create a platform where visitors can be inspired and share how other actors have used circular requirements. This is a great advantage as there are many procurement organizations and these often experience both a lack of resources and time. By then being able to re-use requirements developed by others has been appreciated. The website will continue and be further developed also after the end of the project as the platform is used to publish results from other projects dealing with procurement.

3. Inledning och bakgrund

Projektets övergripande syfte var att utarbeta en generell modell till ett strukturerat arbete för upphandling av cirkulära produkter i ett nära samarbete med offentliga och privata aktörer. Idén var att demonstrera lösningar med stor potential att bidra till ett mer hållbart materialnyttjande i samhälle och näringsliv. Behoven i offentlig upphandling har varit vägledande, samtidigt som det privata näringslivet bedöms kunna dra nytta av projektets resultat både vid inköp och som leverantör. Ett viktigt mål var att identifiera och finna lösningar för olika gemensamma problemställningar som uppstått i samband med cirkulär upphandling.

Projektet har identifierat frågeställningar som är specifika för olika produktgrupper.

4. Genomförande

Projektet har bestått av tre olika arbetspaket:

4.1. Arbetspaket 1. Näringslivsdelen

Näringslivsdelen var tänkt att resultera i:

- Förslag till utveckling av en öppen webbaserad plattform för information om marknadstillgång till produkter för återbruk och återvinning
- Identifierade drivkrafter för att öka användningen av återvunnet material
- Klarlägga former för affärsmässiga samarbeten över branschgränser (Green Deals)

I projektets planeringsfas var flera samarbetspartners involverade, men de tänkta aktiviteterna skalades ner mycket kraftigt beroende på pandemin, flera personer som bytt jobb både hos IVL och hos samarbetspartners vilket tyvärr lett till att intresset att delta inte längre fanns hos samtliga parter. Samarbete har skett med livsmedelsföretaget Nordish and Friends och EPD International som driver det internationella systemet för miljövarudeklarationer.

En workshop med inriktning livsmedelsupphandling genomfördes 2021 där följande aspekter identifierades och diskuterades som viktiga vid upphandling av livsmedel och måltidstjänster.

- Krav på ekologisk certifiering
- Val av resurssnåla produkter, ex. vegetabilier före animalier.
- Krav på minskat svinn i hela livsmedelskedjan.
- Ändra upphandlingsförfarandet för att väga in kvalitet i utvärderingen av anbud (ej endast lägsta pris)
- Uppnås med korrekt hantering eller på kemiskt vis. Det senare är ej önskvärt.
- Flexibilitet i datummärkning
- Förpackningar som främjar livsmedlets hållbarhet
- Krav på utrustning och måltidsservice
- Krav på utrustning och måltidsservice
- Krav på systemet kring livsmedel med förpackningar och transporter etc.
- Krav på återvunnen råvara för emballage
- Där jungfruligt material är ett måste skall krav ställas på förnybar råvara
- Krav på återvinningsbara förpackningar och emballage

4.2. Arbetspaket 2. Myndighetsdelen

Myndighetsdelen var tänkt att resultera i:

- identifierade behov av tillägg i upphandlingslagstiftningen för att stimulera cirkulära materialflöden
- definierade metoder för att kvalitetssäkra återvunnet material
- möjligheter att genom nya former av upphandlingskriterier öka efterfrågan på återvunna material
- motiv för ökad användning av incitamentsavtal.

I arbetspaketet har en rättslig analys genomförts i form av ett PM där en rad typsituationer granskas som en cirkulärt upphandlande aktör kan stöta på, samt hur regelverken påverkar dessa. PM-et ger en överblick av gällande regelverk och kommande ändringar som en upphandlare kan behöva känna till och hantera vid cirkulär offentlig upphandling. PM-et finns som bilaga till rapporten.

Inför den rättsliga analysen har upplevda hinder i upphandlingslagstiftningen för att stimulera cirkulära materialflöden hämtats in, delvis från ett annat RE:Source-finansierat projekt "Cirkulär upphandling i praktiken – demonstration av en svensk modell" som bedrivits parallellt av Ecoplan in Medio och IVL. Även sammanställning av använda cirkulära upphandlingskriterier har gjorts i samverkan med ovan nämnda projekt.

I arbetspaketet har personal från Adda Inköpscentral och Upphandlingsmyndigheten använts som en informell referensgrupp.

Metoder för att kvalitetssäkra återvunnet material har ej tagits fram inom projektet och motiv för ökad användning av incitamentsavtal har ej studerats specifikt.

4.3. Arbetspaket 3. Forsknings- och utvecklingsdelen

Forsknings- och utvecklingsdelen var tänkt att resultera i:

- Identifiering och bedömning av praktiska möjligheten att cirkulera materialflöden för identifierade miljöproblemen i ett livscykelperspektiv
- Uppskatta kostnader för återvinning av olika materialslag
- Utveckling av cirkularitetsdeklarationer (Circular Footprint)

Projektet har haft sin tyngdpunkt i detta arbetspaket, vilket inkluderat genomgång av existerande produktkategoriregler för miljövarudeklarationer för att identifiera användbara ingångsparametrar såsom återanvändning och återvinning av olika material och produkter.

Vidare har en analys av hinder och möjligheter gjorts i delen som handlar om identifiering och bedömning av praktiska möjligheten att cirkulera materialflöden.

Delen om kostnadsuppskattning av återvinning av olika materialslag har ej genomförts inom projektet.

5. Resultat och diskussion

Resultaten från projektet är huvudsakligen underlagsmaterial som använts för att skapa hemsidan Upphandlingspanelen, samt underlag för att utveckla cirkularitetsdeklarationer. Genom hemsidan kan de som arbetar med upphandling hitta samlad information och den används även för att publicera presentationer och filmer från webinarier som hållits inom området. För att det offentliga ska bidra till minskad resursanvändning och ökad cirkularitet är tillgång till samlad information en fördel.

Den juridiska analysen som genomfördes har gått igenom olika produktlagstiftning och hur cirkulär upphandling kan påverkas. En fråga som utretts är vad som gäller för en från början CE-märkt produkt som cirkuleras genom att till exempel säljas vidare. Slutsatsen var att då reglerna om CE-märkning främst gäller när en produkt släpps på unionsmarknaden för första gången gäller de inte för en upphandlade myndighet som cirkulerar vidare produkten genom exempelvis överlåtelse.

Analysen av hinder och möjligheter visar att det idag finns stora potentiella hinder som behöver brytas för att gå från linjära materialflöden och konsumtionsbeteenden till en cirkulär och delad ekonomi. Hinder som identifierats är knutna till både myndighetsarbete med stöd och vägledning av olika slag, marknadsmässiga förutsättningar med stora initiala investeringar vid omläggning av produktionssystem samt ovanan att samverka inom affärskedjorna, men också avsaknad av kriterier i det praktiska upphandlingsarbetet och konsumenters medvetenhet. En slutsats är att det finns behov av en mer samlad upphandlingsstrategi, där verktyg som miljövarudeklarationer, miljömärkning och livscykelanalyser kan underlätta övergången till ett mer resurssnålt och cirkulärt samhälle.

Då projektet inte lyckades med den planerade aktörssamverkan beroende på pandemi samt nyckelpersoner som lämnade projektet både inom IVL och hos samarbetspartners har det varit svårt att genomföra projektet som tänkt. Projektet har därför skalats ner betydligt. Det innebär att resultaten inte har det omfång som planerades i ansökan.

6. Slutsatser, nyttiggörande och nästa steg

Resultaten från projektet har använts som underlag till hemsidan Upphandlingspanelen. Den juridiska analysen har legat till grund för de råd som ges på hemsidan och andra rådgivningssituationer samt i andra projekt. Genomgången av produktkategori regler har lagt en grund för att jobba vidare med cirkularitetsdeklarationer, något som får ske i andra projekt.

7. Publikationslista

Marklew, Sofi (2022), PM-Cirkulärt vid offentlig upphandling -analys av regler att ta hänsyn till. IVL Svenska Miljöinstitutet

<https://upphandling.ivl.se/> Upphandlingspanelen – en samlingssida inriktad på upphandling med resultat från flera av IVLs projekt inom området

8. Projektkommunikation

Projektets huvudsakliga utåtriktade kommunikation är den sammanställning av upphandlingskrav som idag finns publicerat på IVLs hemsida Upphandlingspanelen. Föreliggande projekt har sammanställt underlagsmaterialet från olika upphandlingsannonser. Målgrupp för hemsidan är såväl upphandlande myndigheter samt leverantörer. Hemsidan utgör en plattform som samlar resultat från IVLs olika projekt inriktade på upphandling vilket underlättar för besökaren att hitta det de letar efter på ett ställe istället för på många olika projekthemsidor.

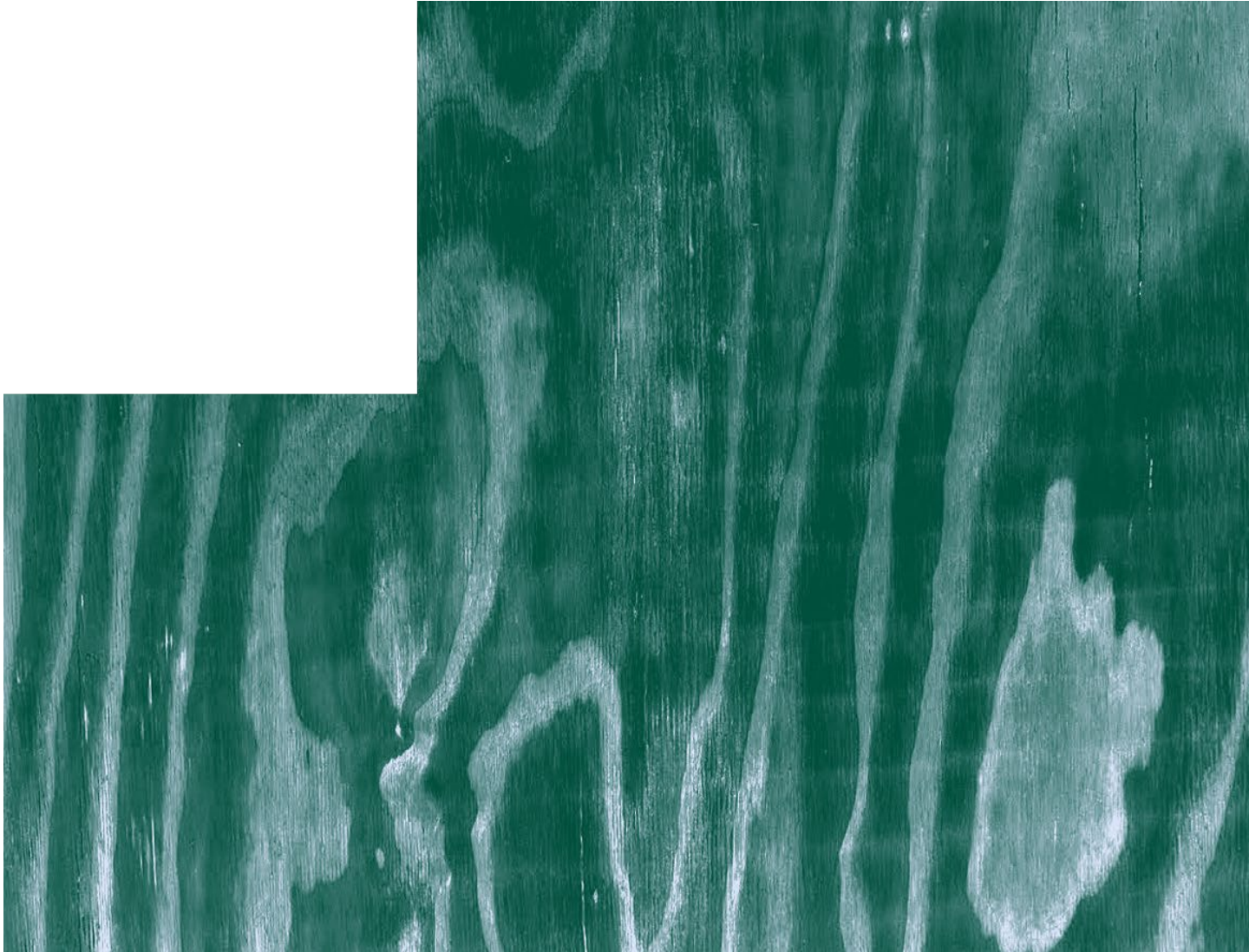
Inom projektet hölls en workshop på temat livsmedelsupphandling som syftade både till informationsinhämtning för projektet och erfarenhetsutbyte mellan deltagarna från näringsliv, forskare och offentliga aktörer.

Projektet har vidare presenterats vid Klimatveckan i Jönköping 2022 under titeln Cirkulär beställarkompetens – en utmaning inom offentlig upphandling?

Elvira Molin, en av projektets medarbetare har under 2023 försvarat sin licentiathandledning "Toward a more sustainable food system using public procurement" på KTH, vilken även bygger på erfarenheter från detta projekt.

9. Bilagor

Marklew, Sofi (2022), PM-Cirkulärt vid offentlig upphandling -analys av regler att ta hänsyn till.
IVL Svenska Miljöinstitutet

RE:Source är ett strategiskt innovationsprogram som fokuserar på att utveckla cirkulära, resurseffektiva materialflöden. Vårt mål är att uppnå en hållbar materialanvändning där vi håller oss inom planetens gränser.

Cirkulärt vid offentlig upphandling

-analys av regler att ta hänsyn till

Sofi Marklew

Introduktion

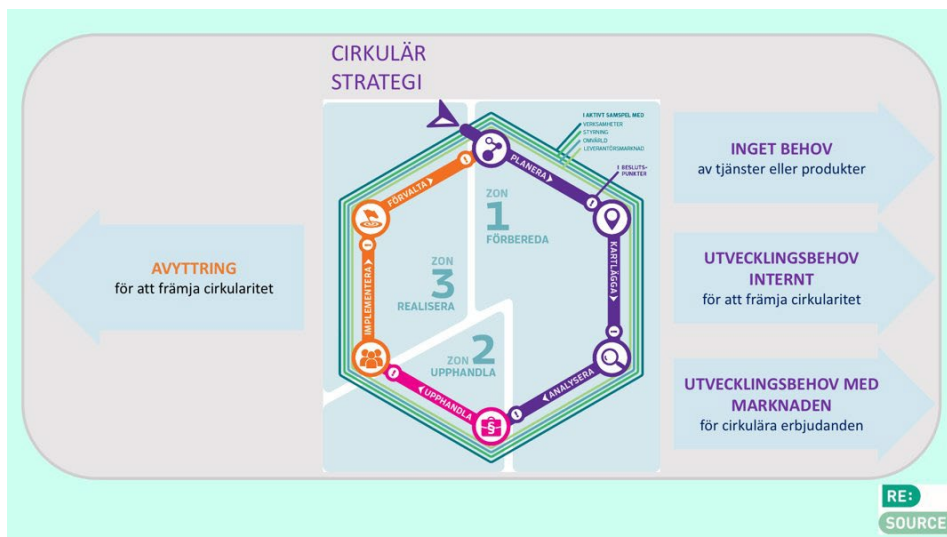
Svensk offentlig upphandling omsätter årligen runt 800 miljarder kronor, vilket utgör en femtedel av Sveriges BNP.¹ Det säger sig självt att den offentliga upphandlingen har en betydande potential inom arbetet mot en cirkulär ekonomi. Samtidigt är de regelverk som finns idag till stor del uppbyggda med ett linjärt tänk och att hantera dem i en cirkulär kontext kan kräva nya handlingsmönster. Just nu händer mycket inom området, både i praktiken i Sverige och i de regelverk som diskuteras på EU-nivå.

Disposition och genomförande

I den här promemorian presenteras först en rad typsituationer som en cirkulärt upphandlande aktör kan stöta på, och hur regelverken spelar in. Därefter ges en översyn av gällande regelverk och kommande ändringar som en upphandlare kan behöva känna till och hantera vid cirkulär offentlig upphandling.

Arbetet har genomförts som en skrivbordsstudie av tillgänglig litteratur samt strukturerande analyser av regelverk enligt traditionell rättsdogmatisk metod. Bollplank och granskare har varit Åsa Romson.

¹ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-offentlig-upphandling/>

Att upphandla cirkulärt innebär att strategiskt verka för en cirkulär ekonomi. Erfarenheter i Sverige så här långt visar att det inte främst är formella hinder och regelverk som försvårar för cirkulär upphandling². Det handlar ofta om att ha en tydlig policy som stöd och att den interna organisationen ska vara redo att se sin produktanvändning i cirkulära flöden. Figuren ovan har tagits fram för att visa olika steg och faser för cirkulär upphandling. Trots att lagregler inte utgör ett stort hinder uppkommer ofta flera frågor kring regelverk vid olika steg av cirkulär upphandling. Det är dessa frågor som här tas upp.

Typsituationer

1. Köp av begagnade produkter

Typsituationen handlar om att den offentliga verksamheten vill köpa begagnade produkter.

Här gäller det om en produkt som redan är ute på marknaden. Om produkten tillhör en kategori som kräver CE-märkning gäller denna fortsatt även om produkten köps

² <https://resource-sip.se/projekt-cirkular-upphandling/>

efter tidigare användning. Precis som med förstahandsprodukter kan upphandlaren kontrollera att produkten har en CE-märkning. Nationell skyddslagstiftning såsom arbetsmiljölagen och produktsäkerhetslagen gäller löpande under produktens användning. Om produkten inte faller in i en kategori som kräver CE-märkning ska den uppfylla de reglerna om allmän produktsäkerhet, framförallt produktsäkerhetslagen, vilket säljaren ska ansvara för.

Det kan vara extra viktigt vid köp av begagnade produkter att kontrollera märkning och avtala om vilka rättigheter den offentliga upphandlaren har om produkten inte håller den standard som kan förväntas. Vad gäller förväntningen av produktens kvalitet är det viktigt att vara tydlig med vilken kvalitet produkten förväntas ha men samtidigt ha en viss förståelse för att samma krav på kvalitet inte kan ställas på begagnade produkter som nyttillverkade. Det kan vara svårare att få samma garantiåtaganden som finns för förstahandsprodukter.

2. Köp av produkter som ska användas länge

Typsituationen handlar om att den som upphandlar vill se till att livslängden av produkten är så lång som möjligt. Här kan det handla om t.ex. reparationer, uppgraderingar eller medföljande instruktioner för reparationer. Situationen kan utvecklas till upphandlande av tjänster om produkten i stället hyrs med servicekontrakt.

Vid planering för en lång användning är det viktigt att produkterna kan repareras eller uppgraderas. Lämpliga krav vid upphandling beror bl.a. på vad det är för produkt och om verksamheten tänker utföra reparationerna själv eller köper det som tjänst. Reparerar verksamheten själv kan produktsäkerhetskrav som följer av vissa EU-standarder sluta gälla och ansvaret för produktsäkerheten övergå på verksamheten som utfört reparationen, se resonemang i Lindén *et al.*

3. Återbruka inom organisationen

Det här handlar om när en upphandlad produkt ska cirkulera inom den upphandlande organisationen. Att cirkulera inom en och samma upphandlade organisation är inte rättsligt komplicerat och sådant återbruk handlar inte om offentlig upphandling. Däremot krävs det att produkterna klarar en lång användning, se ovan.

Det ska dock beaktas att inte alla produkter bör fortsätta cirkulera. Produkter som innehåller farliga ämnen ska istället tas om hand. Här måste kemikalielagstiftningen uppmärksammas eftersom det kan vara svårt att veta om en äldre produkt, som saknar produktinformation, innehåller farliga kemikalier. Kemikalieinspektionen har

påpekat att det är svårt att uppfylla informationsplikten i artikel 33 REACH (se nedan) om det är svårt att hitta produktinformation om tex innehåll. (Lindén m.fl., 2021, s. 19). Däremot finns det vissa tumregler som kan följas för att undvika att cirkulera farliga ämnen inom t ex barnverksamhet: ta bort plastleksaker som är mjuka och böjliga och äldre än 2013 då de riskerar innehålla ftalater.³

4. Återbruka utanför organisationen

Det här handlar om när en upphandlad vara/produkt ska avyttras från verksamheten. Här hamnar vi återigen utanför de direkta reglerna för offentlig upphandling eftersom det inte handlar om köp utan försäljning eller gratis vidareförmedling. Däremot finns det utrymme att beakta vad som ska ske när produkten inte längre ska finnas inom den upphandlandes organisation redan vid upphandlingen, t ex att produkten är långlivad. Viktigt också här att ta med sig att alla produkter inte ska cirkulera, t ex om de innehåller farliga kemikalier, se ovan.

Det som tillkommer att beakta i denna situation är regler om offentlig säljverksamhet. Detta aktualiseras när kommuner och regioner anordnar det som traditionellt kallas secondhand-verksamhet. Avfall Sverige har sammanställt vad som gäller för produkter som inte genomgått förberedelse för återanvändning och således inte utgör avfall (då gäller avfallsreglerna), se Avfall Sverige, 2020, s. 9. De rekommenderar att den enskilda kommunen utreder möjligheterna för sådan verksamhet och då särskilt inom ramen för kommunens s.k. anknytningskompetens.

Inom traditionell secondhand-verksamhet av det slag som diskuteras ovan är partsförhållandet företag till konsument. Det gör att verksamheten som säljer eller vidareförmedlar produkter utöver vanliga produktsäkerhetslagar måste följa konsumentskyddslagstiftningen som bl.a. ger särskilda rättigheter för konsumenten att klaga och att få en produkt som motsvarar rimliga förväntningar.

5. Materialåtervinna produkter

Det här handlar om när den upphandlade verksamheten aktivt vill underlätta för materialåtervinning och därför önskar upphandla produkter som inte producerats

³ För fler tips om hur bl.a. upphandlare kan tänka se Klara Höglén på Kemikaliecentrum, Stockholms stads presentation om kemiska risker medåterbrukade produkter på Forum för kemikaliesmart handel den 18 november 2021 (<https://www.youtube.com/watch?v=noYooelwLV4>).

av jungfruliga råvaror och/eller är lämpade för materialåtervinning. Upphandlaren kan även sträva efter att särskilt gynna höga förädlingsvärden i återvinningsfasen genom använda produkter som går i slutna loopar som säkrar att materialet kan hållas på en hög förädlingsnivå och att fibrerna/komponenterna till materialet cirkulerar flera gånger.

Att köpa in produkter av återvunnet material skapar en efterfrågan av återvunnet och därmed bättre ekonomi i återvinningsledet. Det finns för vissa materialflöden mål om andel återvunnet eller mängd som återvinns inom Sverige och EU. Eftersom skärpta mål inträder under de närmaste åren kan det finnas värde i att skapa förutsättningar för en marknad som kan leva upp till de återvinnings- och kompositionskrav som kommer.

En svårighet i den typen av upphandling är att det för närvarande inte finns några generella standarder som beskriver hur mängden återvunnet material ska deklaras. Det leder till utmaningar med att ställa krav och att följa upp dem. Miljömärkning, miljövarudeklarationer och olika branschinitiativ är exempel på verktyg som idag kan användas för att visa att en vara innehåller återvunnet material. För allt fler produkter finns möjligheten att avtala med leverantören att återta produkten för både återbruk och återvinning, t.ex. datorer och mobiltelefoner. Det underlättar för att produkter går i s.k. smarta loopar och att materialåtervinningen kan bli effektiv då leverantören har möjlighet att ha kontroll på innehållet i det som ska återvinnas. Alternativt går det att hyra produkterna.

Vid köp av produkter med kort livslängd kan krav ställas på återvinnbarheten t ex genom produkterna ska bestå av monomaterial och inte blandmaterial då det senare typiskt sett försvårar en god materialåtervinning.

Några relevanta befintliga regelverk

Produktsäkerhetslagstiftning

Vid upphandling av produkter i en cirkulär kontext kan frågor uppkomma om produktsäkerhet. Efter tid och användning kan produkters säkerhet av förklarliga skäl minska och vem som bär ansvaret för säkerheten kan tänkas ändras vid överlåtelse.

Arbetsmiljölagen (1977:1160) gäller framförallt i anställningsförhållanden där elever, studerande, vårdtagare och totalförsvarspliktiga oftast likställs arbetstagare.⁴ Lagen reglerar bl.a. maskiner, redskap och andra tekniska anordningar och fastslår att de ska vara så beskaffade och placerade och brukas på sådant sätt, att betryggande säkerhet ges mot ohälsa och olycksfall.⁵ Enligt 3 kap. 8 § ska den som *överlåter eller upplåter* en maskin, ett redskap, skyddsutrustning eller annan teknisk anordning se till att anordningen erbjuder betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall när den släpps ut på marknaden, avlämnas för att tas i bruk eller ställs ut till försäljning. Avlämnas för att tas i bruk inkluderar försäljning av begagnade maskiner m.m. avlämnade för att brukas i levererat skick.⁶ Enligt 3 st. ska bl.a. anvisningar för anordningens montering, installation, användning och skötsel samt övriga uppgifter om anordningen som är av betydelse för att förebygga ohälsa och olycksfall (produktinformation) medfölja vid avlämnandet genom tydlig märkning, i form av handlingar eller på annat sätt.

Produktsäkerhetslagen (2004:451) är tillämplig på personskada på konsumenter.⁷ Lagen är Sveriges implementering av direktiv 2001/95/EG⁸ om allmän produktsäkerhet.⁹ Enligt 2 § gäller lagen i fråga om *varor* som tillhandahålls i offentlig verksamhet. Vidare är en förutsättning för tillämplighet att varan är avsedd för konsumenter eller kan antas komma att användas av konsumenter. Lagen är tillämplig även på begagnade varor.¹⁰ I 7 § återfinns en generalklausul som anger att varor och tjänster som tillhandahålls av näringsidkare ska vara säkra. Vad som utgör en säker vara framgår av i 8–9 och 11–12 §§.¹¹ Av paragraferna framgår bl.a. att en vara är säker om ”den vid normal eller rimligen förutsebar användning och livslängd inte för med sig någon risk för människors hälsa och säkerhet eller bara en låg risk”.¹² Risken måste

⁴ 1 kap. 3 § & H. Gullberg, K-I. Rundqvist, Arbetsmiljölagen (Verison 18, JUNO), under rubriken Arbetsmiljölagstiftningens uppbyggnad.

⁵ 2 kap. 5 §.

⁶ Blyme, Arbetsmiljölagen (1977:1160) 3 kap. 8 §, Karnov 2021 (JUNO) (besökt 2021-10-18), not 37.

⁷ 1 §.

⁸ Direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet.

⁹ 1 § 2 st.

¹⁰ Levin, Produktsäkerhetslag (2004:451) 2 §, Karnov 2021 (JUNO) (besökt 2021-10-18), not 7. Se dock undantag enligt 3 § 1 p. för begagnade varor som tillhandahålls som antikviteter.

¹¹ Levin, Produktsäkerhetslag (2004:451) 7 §, Karnov 2021 (JUNO) (besökt 2021-12-14), not 38.

¹² Se 8 §.

dock vara godtagbar med hänsyn till hur varan används och ska vara förenlig med en hög skyddsnivå när det gäller människors hälsa och säkerhet.¹³ Under vissas förutsättningar finns en presumtion för att en vara är säker om den "uppfyller en svensk standard som överför en Europastandard ska anses säker i fråga om sådana risker som omfattas av den svenska standarden".¹⁴

Skadestånd för *personskada* och *sakskada* orsakat av en *produkt* på grund av en säkerhetsbrist regleras i **produktansvarslagen** (1992:18).¹⁵ Dock gäller inte lagen för *sakskada* i offentlig verksamhet eller näringsverksamhet förutom i vissa fall.¹⁶ Med produkt menas i lagen lösa saker.¹⁷ Lösa saker brukar definieras som egendom som är förkroppsligad på särskilt sätt, är rörlig och som går att behärska på mekanisk väg.¹⁸ Lagen är tillämplig på både nya och begagnade produkter.¹⁹ Enligt 3 § har en produkt en *säkerhetsbrist* om produkten inte är så säker som skäligen kan förväntas. Lagen bygger på principen om rent strikt ansvar, vilket innebär att skadan inte behöver ha orsakats genom den ansvarige eller någon den svarar för vårdslöshet för att skadeståndsskyldighet ska uppstå.²⁰

Dessa produktsäkerhetsregler innebär att den som upphandlar en begagnad produkt kan förvänta sig samma produktsäkerhet som för helt nya produkter och att vidareförsäljning eller att ge bort en produkt som använts i verksamheten innebär ett ansvar över att produkten fortfarande är säker att använda för sitt syfte.

Märkning

Vissa produkter kräver märkning som säkerställer att de uppfyller de säkerhetskrav som produkten står under. Ett exempel är EU:s CE-märkning. Till skillnad från

¹³ Se 8 §. Hur risken bedöms framgår av 9 §.

¹⁴ Se dock 11 § för de närmare förutsättningarna för presumtionen samt 27 § 2 st., den s.k. skyddsklausulen som bryter presumtionen om varan ändå visar sig vara farlig (Levin, Produktsäkerhetslag (2004:451) 11 §, Karnov 2021 (JUNO) (besökt 2021-10-18), not 44.)

¹⁵ 1 §.

¹⁶ Dufwa, Produktansvarslag (1992:18) 2 §, Karnov (2021) JUNO (besökt 2021-11-10), not 10.

¹⁷ 2 §.

¹⁸ Dufwa, Produktansvarslag (1992:18) 2 §, Karnov (2021) JUNO (besökt 2021-11-10), not 14.

¹⁹ Dufwa, Produktansvarslag (1992:18) 2 §, Karnov (2021) JUNO (besökt 2021-11-10), not 13.

²⁰ S. Blomstrand, P-A. Broqvist, R-M. Lundström, Produktansvarslagen (Version 3G, JUNO), under rubrik Produktansvarets innebörd.

produktsäkerhetslagstiftningen gäller regelverket kring CE-märkningen av produkter som regel enbart när produkterna först släpps på unionsmarknaden.

Vissa utpekade produktkategorier kräver CE-märkning för att få säljas på unionsmarknaden. Genom CE-märkningen intygar tillverkaren eller importören att produkten uppfyller de krav på säkerhet som EU ställer för den aktuella produktgruppen.²¹ Ändamålet med EU:s s.k. marknadskontrollförändring²² är att stärka marknadskontrollen av produkter som omfattas av viss harmoniserad unionslagstiftning med syfte att säkerställa att endast produkter som uppfyller en hög kravnivå främst vad avser skydd för allmänintressen tillhandahålls på unionsmarknaden.²³ I Bilaga I listas den harmoniserade unionslagstiftningen som förordningen omfattar.²⁴ Bl.a. maskindirektivet, RoHS, lågspänningsdirektivet och EMC som beskrivs kortfattat nedan.

Enligt artikel 30 marknadskontrollförordningen får CE-märkningen endast anbringas av tillverkaren eller tillverkarens representant. Vidare föreskrivs att genom att anbringa eller låta anbringa CE-märkningen visar tillverkaren att denne tar ansvaret för att produkten överensstämmer med alla tillämpliga krav som fastställs i relevant harmoniserad gemenskapslagstiftning som föreskriver om märkningen. En lista över produktkategorier som kräver CE-märkning finns på kommissionens hemsida.²⁵

En fråga som uppstår kring CE-märkning är om och när en produkt kan ses som en "ny" produkt och således kräva en ny märkning. Sådana situationer uppstår när en produkt har bearbetats eller i vissa fall reparerats eller renoveras. Frågan är alltså relevant inom cirkulär offentlig upphandling. För att konkretisera kan maskiner användas som ett exempel. Om en *maskin* har bearbetats vid ett tillfälle efter att maskinen fått sin CE-märkning kan frågan uppstå när maskinen ses som en "ny" maskin

²¹ Levin, Produktsäkerhetslag (2004:451), Det allmänna säkerhetskravet, Karnov 2021 (JUNO) (besökt 2021-12-07), not 35.

²² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93

²³ Artikel 1.1.

²⁴ Artikel 2.

²⁵ Se https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking/manufacturers_en (hämtad 2021-12-07).

och att märkningen inte längre gäller. Enligt Guiden för tillämpningen av maskindirektivet finns det här inget tydligt svar och frågan måste avgöras från fall till fall.²⁶ Vid tveksamheter rekommenderar kommissionen att frågan ställs till ansvarig myndighet i medlemsstaten²⁷

I och med att reglerna om CE-märkning främst gäller när en produkt släpps på unionsmarknaden för första gången gäller de inte för en upphandlade myndighet som cirkulerar vidare produkten genom tex överlåtelse. Däremot är EU:s produktlagstiftning ett bra verktyg för att säkerställa att de produkter som upphandlas uppfyller EU:s produktkrav.

I allmänhet är en rekommendation att vid osäkerheter kring innebörden av EU:s produktsäkerhetslagstiftning se till 2016 års blåbok om genomförandet av EU:s produktbestämmelser från kommissionen²⁸. Blåboken är en vägledning som syftar till "att bidra till en bättre förståelse av EU:s produktbestämmelser och till en mer enhetlig och konsekvent tillämpning mellan olika sektorer och på den inre marknaden i stort".²⁹ Vägledningen riktar till medlemsstaterna och de som behöver information om bestämmelserna för att fri rörlighet för varor och en hög skyddsnivå inom unionen ska garanteras.³⁰ Det är dock viktigt att ha i åtanke att blåboken endast är en vägledning och att endast texten i unionens harmoniseringslagstiftning har rättslig verkan.³¹

Nedan listas några direktiv som faller inom ramen för CE-märkningen. För en närmare genomgång av direktiven hänvisas till Lindén m.fl. 2021.

- De grundläggande hälso- och säkerhetskraven för alla maskiner som släpps på EU:s marknad anges i **maskindirektivet 2006/42/EC**.³² Direktivet har

²⁶ Guide maskindirektivet, s. 65

²⁷ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38022>

²⁸ Meddelande från kommissionen, 2016 års blåbok om genomförandet av EU:s produktbestämmelser, (2016/C 272/01).

²⁹ Blåboken under rubriken Viktigt meddelande

³⁰ Blåboken under rubriken Viktigt meddelande

³¹ Blåboken under rubriken Viktigt meddelande

³² <https://www.sis.se/konstruktionochtillverkning/maskinskerhet/>

implementerats i svensk rätt genom bl.a. arbetsmiljöverkets föreskrift 2008:3.³³ Av föreskriftens 6 § framgår vilka åtgärder tillverkaren eller dennes representant ska vidta innan maskinen släpps ut på marknaden eller tar den i drift. Tillverkare definieras som en "fysisk eller juridisk person som konstruerar och/eller tillverkar maskiner eller delvis fullbordade maskiner som omfattas av [maskindirektivet] och som ansvarar för att sådana maskiner eller delvis fullbordade maskiner överensstämmer med [maskindirektivet] i syfte att släppa ut dem på marknaden, i eget namn eller under eget varumärke eller använda för eget bruk...". Enligt kommissionens guide för tillämpningen av maskindirektivet är direktivet inte tillämpligt när använda eller begagnade produkter sätts på marknaden. Dock flaggar kommissionen för nationell lagstiftning som ändå kan vara tillämplig.³⁴ Här kan 3 kap. 8 § arbetsmiljölagen beaktas, som är tillämplig vid andrahandsförsäljning och som presenterades ovan.

- EU:s s.k. **RoHS-direktiv**³⁵ innehåller bestämmelser om begränsning av användningen av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning.³⁶ Direktivet har införts i svensk lagstiftning genom förordning (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning och genom Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7).³⁷ Enligt 7 § i förordningen får elektrisk och elektronisk utrustning³⁸ släppas ut på marknaden endast om den uppfyller kraven i förordning och de föreskrifter som har meddelats med stöd av förordningen. Med utsläppande på marknaden enligt 5 § tillhandahållande för första gången på unionsmarknaden. Lagstiftningen är alltså tillämplig när de träffade produkter för första gången släpps ut på marknaden.

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/NIM/?uri=CELEX:32006L0042>

³⁴ European Commission, Guide to application of the Machinery Directive 2006/42/EC, Edition 2.2, October 2019, s. 65.

³⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU av den 8 juni 2011 om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning (EUT L 174, 1.7.2011, p. 88–110).

³⁶ Direktiv 2011/65/EU, artikel 1.

³⁷ <https://www.kemi.se/lagar-och-regler/ytterligare-eu-regler/elektrisk-och-elektronisk-utrustning---rohs/kort-om-elektronikreglerna---rohs>

³⁸ Elektrisk och elektronisk utrustning definieras i 4 § förordningen som "utrustning som behöver elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att åtminstone en av utrustningens avsedda funktioner ska fungera korrekt samt utrustning för generering, överföring och mätning av sådan ström och sådana fält, om utrustningen är avsedd att användas med en spänning på högst 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström".

- **Lågspänningsdirektivet 2014/35/EU (LVD)** har implementerats i svensk rätt genom bl.a. elsäkerhetslagen (SFS 2016:732), elsäkerhetsförordningen (SFS 2017:218) och föreskriften ELSÄK-FS 2016:1.³⁹ Inom den här framställningen är reglerna om s.k. elektrisk utrustning⁴⁰ mest relevant. Enligt 16 § elsäkerhetslagen ska den som tillverkar, representerar den som tillverkar, importerar, distribuerar eller installerar en elektrisk utrustning se till att utrustningen uppfyller gällande säkerhetskrav.
- **Direktivet för elektromagnetisk kompatibilitet (EMC)** har införlivats i svensk rätt genom bl.a. lag (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet, förordning (2016:363) om elektromagnetisk kompatibilitet och elsäkerhetsverkets föreskrifter (ELSÄK-FS 2016:3) om elektromagnetisk kompatibilitet.⁴¹ Lagstiftningen rör elektromagnetisk kompatibilitet, vilket elsäkerhetsverket förklarar som ett tillstånd där olika elektriska produkter och elinstallationer kan fungera tillsammans utan att störa varandra.⁴²

Immaterialrättslig lagstiftning

Patent- och registreringsverket uppger att mönster- och varumärkesskydd som regel inte vållar problem vid återförsäljning av produkter under deras originalnamn och märke (Lindén m.fl., 2021, s. 22). Detta gäller trots eventuellt genomförda reparations- och renoveringsåtgärder. Däremot menar Patent- och registreringsverket att mönsterskyddet skulle kunna innebära ett hinder om produkten har ett mycket starkt mönsterskydd avseende olika ingående komponenter, dock fanns inga sådana fall registrerade. Trä- och möbelföretagen har angett att problem kan uppstå om förändring på produkter såsom reparation, omklädsel, ommålning innebär en uppenbar försämring jämfört med originalkvaliteten, så att varumärket lider skada (Lindén m.fl., 2021, s. 22). Mönster- och varumärkesskydd har dock bedömts inte utgöra ett rättsligt hinder vid återcirkulering av produkter under originalnamn, typiskt sett (Lindén m.fl., 2021, s. 22).

³⁹ <https://www.elsakerhetsverket.se/yrkespersoner/tillverka-och-salja-elprodukter/de-olika-produktkraven/elsakerhet-for-produkter/>

⁴⁰ Enligt 3 § elsäkerhetslagen utgör elektrisk utrustning "en anordning, apparat eller annat föremål som producerar, överför, använder eller förbrukar el eller en komponent i en sådan utrustning eller i en starkströmsanläggning".

⁴¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/NIM/?uri=CELEX:32014L0030>

⁴² <https://www.elsakerhetsverket.se/om-oss/vi-arbetar-med/EMC/>

Konkurrensrätt och kommunallagen

Regeln om offentlig säljverksamhet finns i 3 kap. 27 § konkurrenslagen (2008:579) tillsammans med 1 kap 5 § 1 st. Här framgår att staten, en kommun eller en region får förbjudas att *i en* säljverksamhet som är av ekonomisk eller kommersiell natur enligt 1 kap 5 § 1 st. samma lag tillämpa ett *visst förfarande*, om detta (1) snedvrider, eller är ägnat att snedvrider, förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden, eller (2) hämmar, eller är ägnat att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens. Förbud får inte meddelas för förfaranden som är försvarbara från allmän synpunkt. En kommun eller en region får även förbjudas att bedriva *en viss säljverksamhet* i fall som avses i första stycket. En sådan verksamhet får dock inte förbjudas, om den är förenlig med lag. Med ett visst förfarande menas både ett faktiskt handlande som underlåtenhet att vidta en viss åtgärd.⁴³ Avfall Sverige flaggar för att varje kommun måste utreda om verksamheten är i enlighet med reglerna om offentlig säljverksamhet. Här måste ofta den kommunala kompetensen beaktas som begränsar kommuners och regioners handlingsutrymme. Vad som är kommunala angelägenheter framgår av 2 kap. kommunallagen (2017:725). Kommunal och regional näringsverksamhet regleras bl.a. i 2 kap. 7 § där det framgår att kommuner och regioner får driva näringsverksamhet, om den drivs utan vinstsyfte och syftar till att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna.

REACH, särskilt artikel 33

Kraven i EU-förordningen REACH⁴⁴ är tillämpliga varje gång en produkt säljs. REACH syftar till bl.a. att garantera en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljö.⁴⁵ Enligt artikel 33 REACH föreligger en skyldighet att vidarebefordra information om ämnen i vissa varor. Här framgår att varje leverantör av en vara som innehåller ett ämne som faller inom den s.k. kandidatlistan skall tillhandahålla mottagaren av varan tillräcklig information som leverantören har tillgång till, med åtminstone ämnets namn, så att varan kan användas på ett säkert sätt.⁴⁶ Ämnen som

⁴³ Carlsson, Konkurrenslag (2008:579), Karnov 2021 (JUNO) (besökt 2021-12-08), not 72.

⁴⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (EGT L 396, 30.12.2006, p. 1-849).

⁴⁵ Förordning 1907/2006 artikel 1(1).

⁴⁶ <https://www.kemi.se/arkiv/nyhetsarkiv/nyheter/2016-06-23-ett-nytt-amne-pa-kandidatforteckningen>

hamnar på kandidatlistan kallas för Substances of Very High Concern.⁴⁷ En vara är, enligt artikel 3(3) ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion.

Informationsskyldigheten i artikel 33 i REACH innebär att upphandlade aktör ska få information om produkters innehåll om skyldighet föreligger. Den upphandlade organisationen har även informationsplikt vid en eventuell återförsäljning. Plikten föreligger alltid vid överlåtelser till företag och till konsumenter om det begärs av dem.⁴⁸

Pågående regeländringar

Här uppmärksammas några pågående regeländringar utifrån EU:s 'gröna giv' och vad som kan vara viktigt att hålla koll på som upphandlare.

Ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin

I slutet av 2019 kommuniserade EU-kommissionen den europeiska gröna given som är "ny tillväxtstrategi som ska ställa om EU till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi där det 2050 inte längre förekommer några nettoutsläpp av växthusgaser och där den ekonomiska tillväxten har frikopplats från resursförbrukningen".⁴⁹ Inom ramen för den gröna given har kommissionen presenterat en ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin (handlingsplanen).⁵⁰ Av handlingsplanen framgår att kommissionen ska lägga fram ett lagstiftningsinitiativ om en "politik för hållbara produkter".⁵¹ Lagstiftningsinitiativet kallas idag initiativet för hållbara produkter (initiativet).⁵²

⁴⁷ <https://www.kemi.se/arkiv/nyhetsarkiv/nyheter/2016-06-23-ett-nytt-amne-pa-kandidatforteckningen>

⁴⁸ Förordning 1907/2006 artikel 3 p. 12 & 33 & artikel 33.

⁴⁹ Europeiska kommissionen, *Meddelande från kommissionen, Den europeiska gröna given*, COM(2019) 640 final av den 11 december 2019.

⁵⁰ Europeiska kommissionen, *Meddelande från kommissionen till europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén, En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin, För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa*, COM(2020) 98 final av den 11 mars 2020.

⁵¹ COM(2020) 98 final av den 11 mars 2020, under rubrik 2.1 Hållbar produktdesign.

⁵² <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-european-green-deal/file-sustainable-products-initiative>

Initiativet för hållbara produkter

I skrivande stund är kommissionen i processen att anta initiativet för hållbara produkter.⁵³ Samrådsperioden för initiativet har avslutats och kommissionens antagande väntas under första kvartalet 2022.⁵⁴ I handlingsplanen skriver kommissionen att initiativet kommer att läggas fram för att "anpassa produkterna till en klimatneutral, resurseffektiv och cirkulär ekonomi, minska avfallet och säkerställa att de mest hållbara produkternas prestanda successivt blir normen".⁵⁵ Initiativet kommer att inbegripa ändringar i ekodesigndirektivet⁵⁶ samt förslag till ytterligare lagstiftningsåtgärder för att öka hållbarheten av produkter som säljs inom EU.⁵⁷ Genom initiativet vill kommissionen skapa ett ramverk som medför att alla produkter som säljs inom EU är i linje med hållbarhetsstandarder.⁵⁸

I handlingsplanen lyfts viktiga produktvärdekedjor fram som kommer att ges prioritet inom initiativet.⁵⁹ Värdekedjorna är elektronik och IKT, batterier och fordon, förpackningar, plast, textilier, byggande och byggnader, livsmedel, vatten och näringsämnen.⁶⁰ Även möbler och mellanprodukter med stor påverkan, t.ex. stål, cement och kemikalier kommer att prioriteras inom initiativet.⁶¹

Ekodesigndirektivet är ett ramverk som implementeras genom produktspecifika förordningar som i sin karaktär som förordningar har direkt effekt och därför gäller direkt i medlemsstaterna utan implementering i nationell lagstiftning.⁶² Enligt artikel 1 i direktivets nuvarande lydelse är den tillämplig på energirelaterade

⁵³ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12567-Initiativ-for-hallbara-produkter_sv

⁵⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12567-Initiativ-for-hallbara-produkter_sv

⁵⁵ COM(2020) 98 final av den 11 mars 2020, under rubrik 2.1 Hållbar produktdesign.

⁵⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter, EUT L 285, 31.10.2009, s. 10-35.

⁵⁷ https://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability/sustainable-product-policy-ecodesign_en

⁵⁸ https://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability/sustainable-product-policy-ecodesign_en

⁵⁹ COM(2020) 98 final av den 11 mars 2020, under rubrik 2.1 Hållbar produktdesign.

⁶⁰ Se avsnitt 3. Viktiga produktvärdekedjor.

⁶¹ COM(2020) 98 final av den 11 mars 2020, under rubrik 2.1 Hållbar produktdesign.

⁶² För en lista över energieffektivitetsförordningar rörande både energimärkning och ekodesign: https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-products/list-regulations-product-groups-energy-efficient-products_en?redir=1 (hämtad 2021-11-16)

produkter.⁶³ Inom initiativet för hållbara produkter vill kommissionen vidga ekodesigndirektivets tillämpningsområde så att den träffar fler produkttyper.

Utöver ändringar i ekodesigndirektivet analyseras ytterligare lagstiftningsförslag såsom: regler för förlängt producentansvar att ingripa innan en produkt blir avfall, tex genom produktåtertagningssystem; produkt som tjänst-upplägg; reparations-tjänster eller reservdelsgratier; och åtgärder för produktionsprocesser t.ex. för att underlätta återvunnet innehåll eller återtillverkning och för att minimera användningen av farliga ämnen.⁶⁴ EU har redan infört krav på att reservdelar ska tillhandahållas under en viss tid inom vissa produktgrupper.⁶⁵ Ett exempel är regler som under vissa förutsättningar kräver att reservdelar tillhandahålls för bildskärmar.⁶⁶

Vad gäller offentlig upphandling framgår i EU:s nya handlingsplan för den cirkulära ekonomin att kommissionen kommer att "föreslå obligatoriska minimikriterier och mål för miljöanpassad offentlig upphandling inom sektorslagstiftning och fasa in obligatorisk rapportering för att övervaka användningen av miljöanpassad offentlig upphandling, utan att skapa omotiverade administrativa bördor för offentliga köpare". Vidare framgår att kommissionen kommer fortsätta stödja kapacitetsuppbyggnad genom bl.a. vägledning och utbildning samt initiativet "offentliga inköpare för klimat och miljö".⁶⁷ Mer stöd för cirkulär upphandling är alltså att vänta från EU.

Spårbarhet - EU-krav på Produktpass

Att införa Digitala Produktpass är något som nämnts i både europeiska gröna given och kommissionens nya handlingsplan för den cirkulära ekonomin. I den

⁶³ Energirelaterade produkter definieras i artikel 2.1 som "en produkt som påverkar energiförbrukningen när den används och som släpps ut på marknaden och/eller tas i bruk, inklusive delar avsedda att ingå i energirelaterade produkter som omfattas av detta direktiv, vilka släpps ut på marknaden och/eller tas i bruk som enskilda delar för slutanvändare och vilkas miljöprestanda kan bedömas separat."

⁶⁴ https://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability/sustainable-product-policy-ecodesign_sv

⁶⁵ Se närmare: https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-label-and-ecodesign/regulation-laying-down-ecodesign-requirements-1-october-2019_en?redir=1.

⁶⁶ Kommissionens förordning (EU) av den 1.10.2019 om fastställande av ekodesignkrav för elektroniska bildskärmar i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG, om ändring av kommissionens förordning (EG) nr 1275/2008 och om upphävande av kommissionens förordning (EG) nr 642/2009. Artikel 3 & Bilaga II, D, 5, a.

⁶⁷ Under rubrik 2.2.

Europeiska gröna given tas elektroniska produktpass upp som ett förslag eftersom "tillförlitlig, jämförbar och kontrollerbar information" anses spela "en viktig roll för att göra det möjligt för köparna att fatta mer hållbara beslut och minska risken för "grönmålning"". ⁶⁸ Produktpass kan tillgängliggöra information kring produkters "ursprung, sammansättning, möjligheter till reparation och demontering samt hantering när den tjänat ut". ⁶⁹ Som en del av lagstiftningsinitiativet inom initiativet för hållbara produkter överväger kommissionen att fastställa 'hållbarhetsprinciper' och andra lämpliga regleringar. Genom regleringen vill de mobilisera potentialen för digitalisering av produktinformation, inklusive lösningar som digitala pass, taggning och vattenmärken. ⁷⁰ Genom att lyftas som ett verktyg i både den gröna given och handlingsplanen står det klart att EU ser produktpass som en betydande beståndsdel i den gröna omställningen och även övergången till en cirkulär ekonomi. Genom att standardisera vissa hållbarhetsprinciper kommer det att bli lättare att jämföra produkter vilket i sin tur gör cirkulär offentlig upphandling enklare med högre chans att den upphandlade produkten är den bästa ur cirkulärets- och hållbarhetssynpunkt. Än så länge finns inget regelverk eller lagförslag framlagt vad gäller produktpass. Däremot har det tidigare funnits ett pilotprojekt, The Product Environmental Footprint Pilot. ⁷¹

Litteraturlista

Avfall Sverige, Juridiska förutsättningar för förebyggande och återanvändning, Guide #9, maj 2014, uppdaterad oktober 2020.

H. Lindén, A-C. Mellquist & H. Tekie, Myndighetsdialog cirkulär ekonomi: Slutrapport, RISE Rapport 2021:71.

⁶⁸ COM(2019) 640, under rubriken 2.1.3.

⁶⁹ COM(2019) 640, under rubriken 2.1.3.

⁷⁰ COM(2020) 98, under rubrik 2.1 Hållbar produktdesign.

⁷¹ https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/ef_pilots.htm